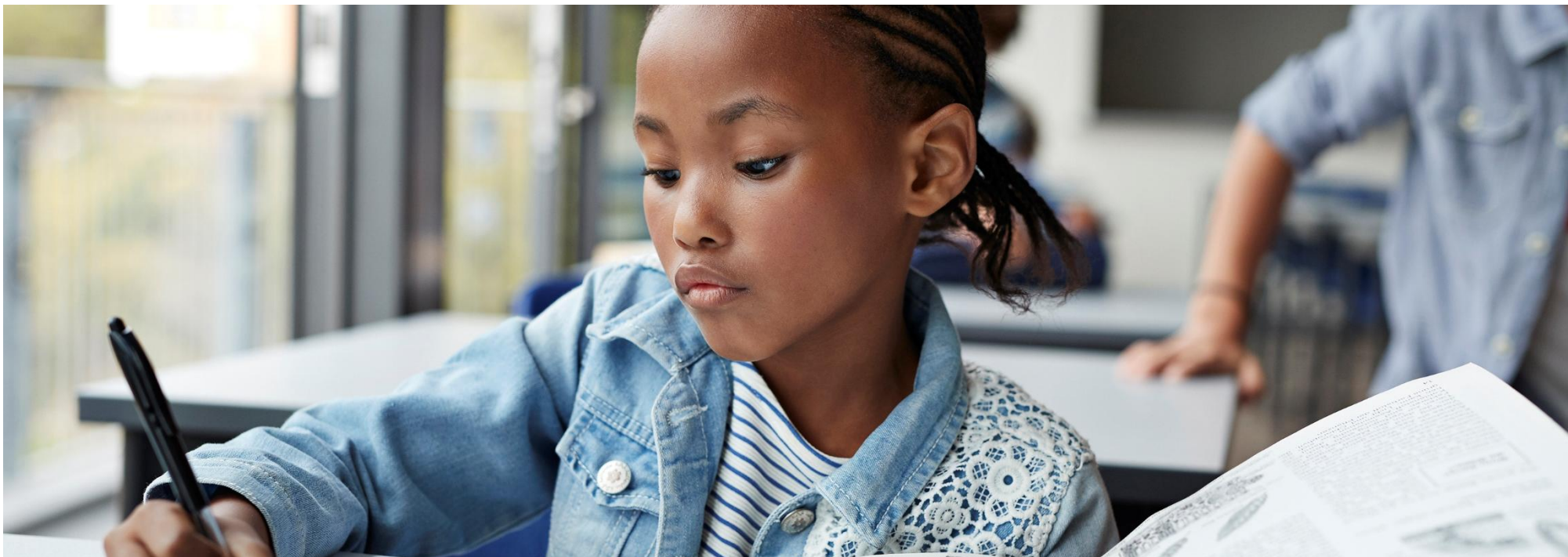

marnix academie

Schrijfdidactiek op de Marnix Academie

KOPPELING MET DE NIEUWE KERNDOELEN

Stelling

Schrijfvaardigheid zal beter worden met de komst van GenAI in het onderwijs.

Merel Kamp in NRC

OPINIE

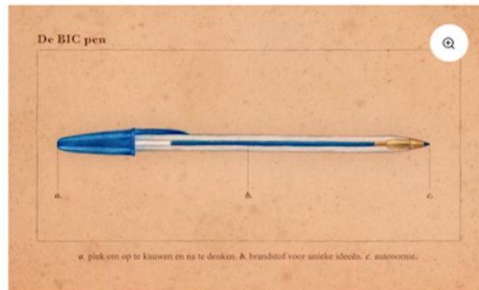
Ik ben een docent in rouw

AI Schrijven, mijn beroep, mijn roeping, verliest aan betekenis. En het onderwijs, waar ik ooit vol idealen en inspiratie in stapte, dreigt een intensief samenwerkingsverband met Sam Altman en consorten te worden, schrijft *Merel Kamp*.

Merel Kamp

27 maart 2026 • Leestijd 7 minuten

Luister

“...Met ieder nieuw hulpmiddel worden ze een nieuwe, frictieloze leefwereld ingeleid. Een wereld waar ze nooit om een antwoord verlegen zitten. Een wereld waar schrijven gelijk staat aan tekst produceren en nadenken als belichaamd wezen achterhaald is verklaard.”

Doelen van schrijven in het onderwijs

Schrijven om te denken en kennis over onderwerpen op te bouwen

Schrijven om de inhoud van rijke teksten over een onderwerp te verwerken (lezen met begrip)

Gericht op denken

Schrijven om jezelf als persoon te ontwikkelen

Gericht op jezelf

Schrijven om deel te nemen aan de samenleving

Gericht op de
wereld

Schrijfvaardigheid ontwikkelen (doelgericht teksten schrijven)

Gericht op teksten

Doelen van schrijven in het onderwijs

Schrijven om te denken en kennis over onderwerpen op te bouwen

Schrijven om de inhoud van rijke teksten over een onderwerp verwerken (lezen met begrip)

Schrijven om jezelf als persoon te ontwikkelen

Schrijven om deel te nemen aan de samenleving

Schrijfvaardigheid ontwikkelen (doelgericht teksten schrijven)

Allerlei vormen van schrijven om inhoud te verwerken: lijstjes, aantekeningen, schema's, zinnen, definities, tekeningen met tekst

Vrije (niet conventionele) vormen van schrijven

Focus op buitenschoolse teksten

Genrespecifieke schrijftaken met concrete succescriteria

Hoe het taalonderwijs er tot nu toe uitzag

Leerlijn taal in de praktijk van de basisschool

Deze site maakt in [vier taaldomeinen](#) de praktische vertaalslag van de referentieniveaus naar de al langer omschreven leerlijnen en tussendoelen van het Expertisecentrum Nederlands: beginnende geletterdheid (groep 1-3), gevorderde geletterdheid (groep 4-8) en mondelinge communicatie (groep 1-8). Verder vindt u lessuggesties en inspirerende voorbeelden.

Mondelinge taalvaardigheid

Schrijven

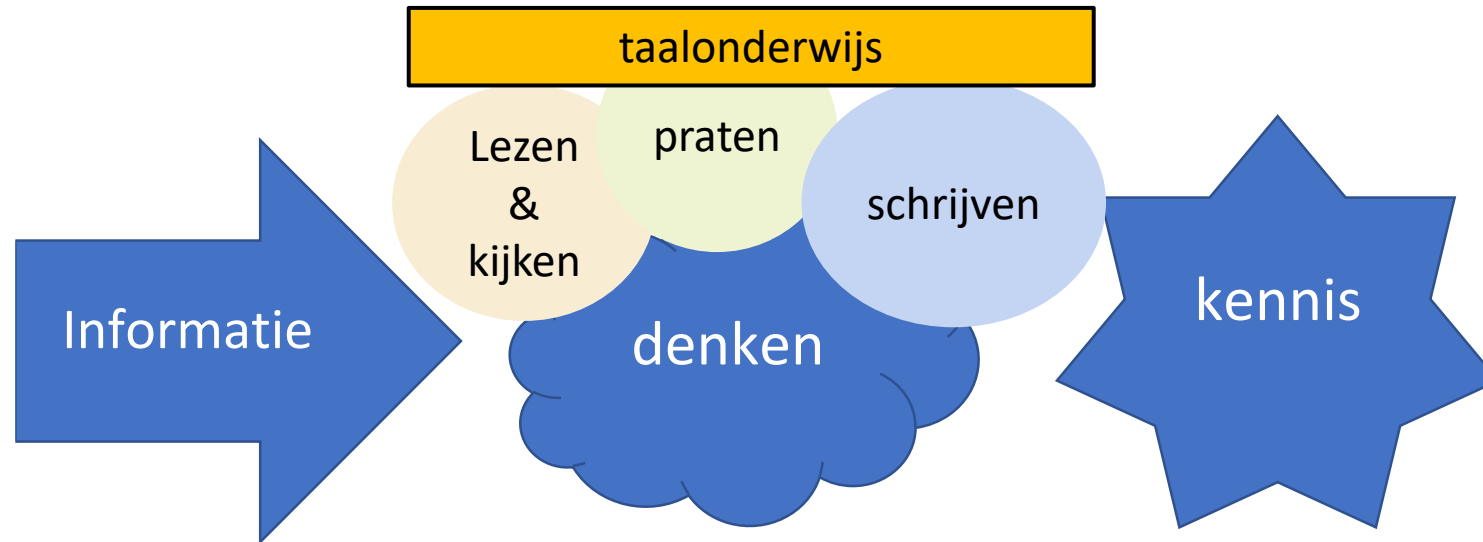

Lezen

Begrijpen en taalverzorging

Hoe het taalonderwijs eruit zou kunnen zien

We zetten informatie om in kennis door erover te denken

Samenhang tussen vakken en vaardigheden

Lezen en schrijven versterken elkaar

Achtergrondkennis is een essentieel element bij begrijpend lezen en begrijpelijk schrijven

Beter lezen en schrijven bij de zaakvakken ondersteunt (vak)kennisopbouw

Nieuwe kerndoelen: samenhang

Het expliciteren van samenhang in het curriculum is een van de belangrijkste uitgangspunten geweest bij het formuleren van de conceptkerndoelen.

*Maar:
goed lees- en
schrijfonderwijs blijven
nog steeds noodzakelijk*

marnix academie

Overzicht kerndoelen	
Domein	Overkoepelend
Kerndoel 1	De school stimuleert de taalcompetentie van leerlingen A Taal- en leesomgeving B Taal in de leergebieden
Domein	Communicatie
Kerndoel 2	De leerling begrijpt teksten A Luisteren en lezen met begrip B Luisteren en lezen met diep begrip C Bronnen verkennen
Kerndoel 3	De leerling produceert teksten A Doelgericht spreken en schrijven B Creatief taal gebruiken C Schrijven om te leren
Kerndoel 4	De leerling voert gesprekken A Doelgericht gesprekken voeren B Gesprekken voeren om te leren
Kerndoel 5	De leerling ontwikkelt zich als bewuste taalgebruiker A Reflecteren op taalactiviteiten
Domein	Taal
Kerndoel 6	De leerling toont inzicht in taal als systeem A Vorm en betekenis beschouwen B Spelling, formulering en interpunctie
Kerndoel 7	De leerling verkent het gebruik van taal A Talige identiteit B Taalvariatie en taalverandering
Domein	Literatuur
Kerndoel 8	De leerling doet ervaring op met literatuur A Leesvoorkeur B Waarde van literatuur
Kerndoel 9	De leerling toont inzicht in literatuur A Verhalende teksten B Literaire genres

Aandacht voor schrijfdidactiek op de Marnix

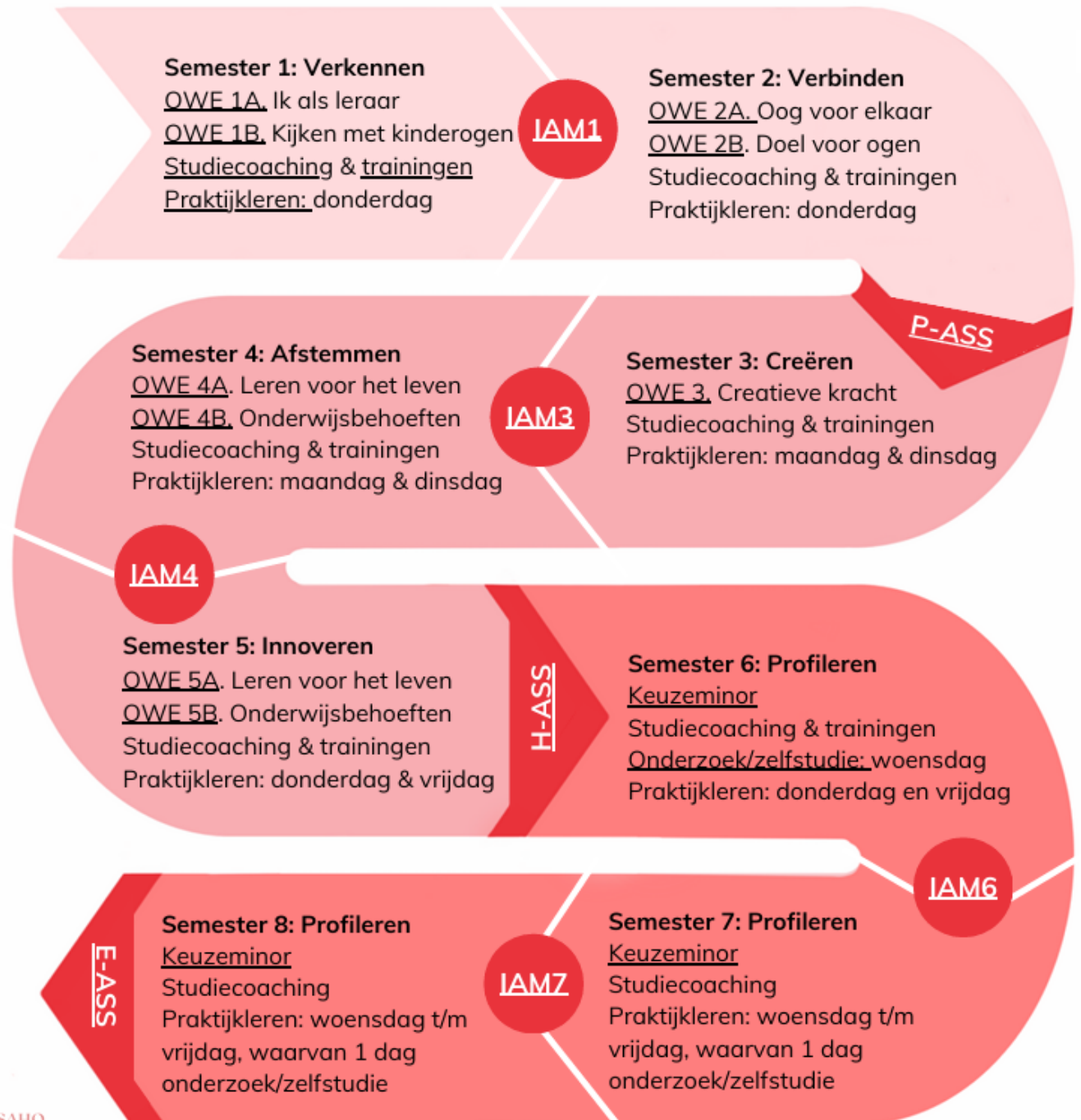
OWE 3

OWE 4A

Deeltijd 2

Zij-instroom

marnix academie

De taalronde als basis: schrijven over ervaringen

Bronnen voor schrijfonderwerpen

Ervaringen

Zaakvakken

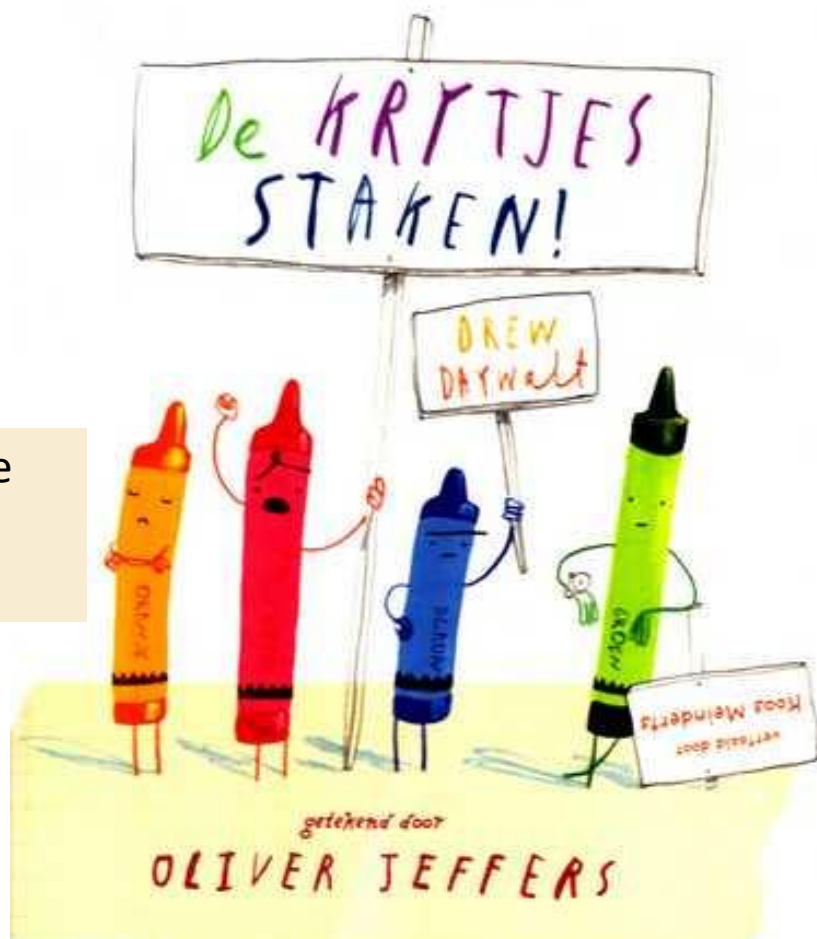

Op een mooie lentedag vond het rode kippetje wat graankorrels op het veld.
'Wie wil mij helpen het graan te zaaien?' vroeg ze.

Jeugdliteratuur

Bron: verhalende jeugdliteratuur Onderwerpen?

Een keer dat je iets niet wilde doen.

marnix academie

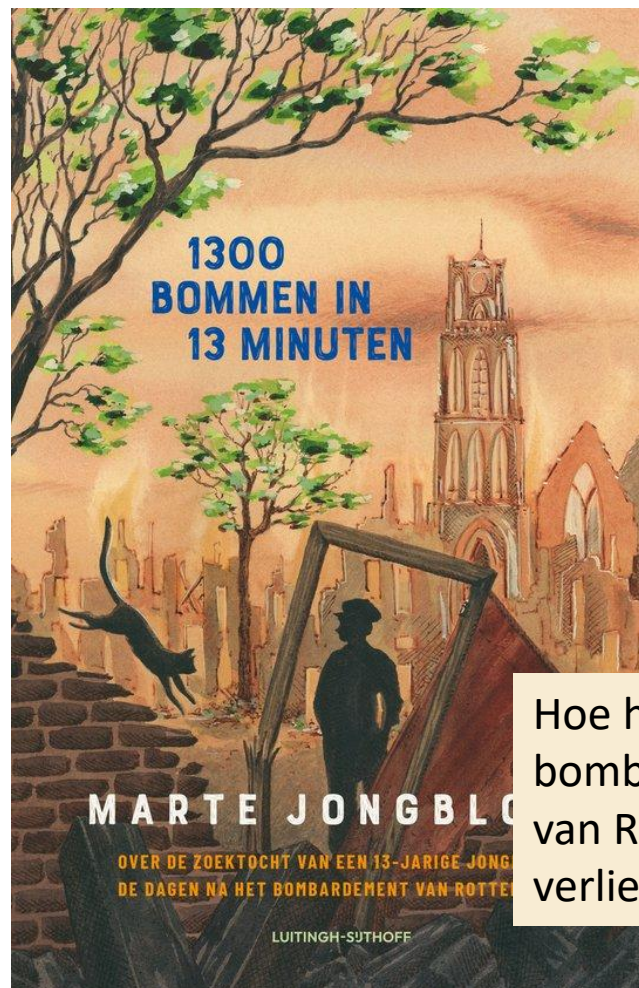

Oorzaken en gevolgen van de watersnoodramp

Een spannend moment in de nacht van de ramp

WWW.MARNIXACADEMIE.NL

Bron: Informatieve jeugdliteratuur. Onderwerpen?

Hoe het
bombardement
van Rotterdam
verliep

Hoe het
broeikaseffect
werkt

Kenmerken van
(bijzondere)
dieren

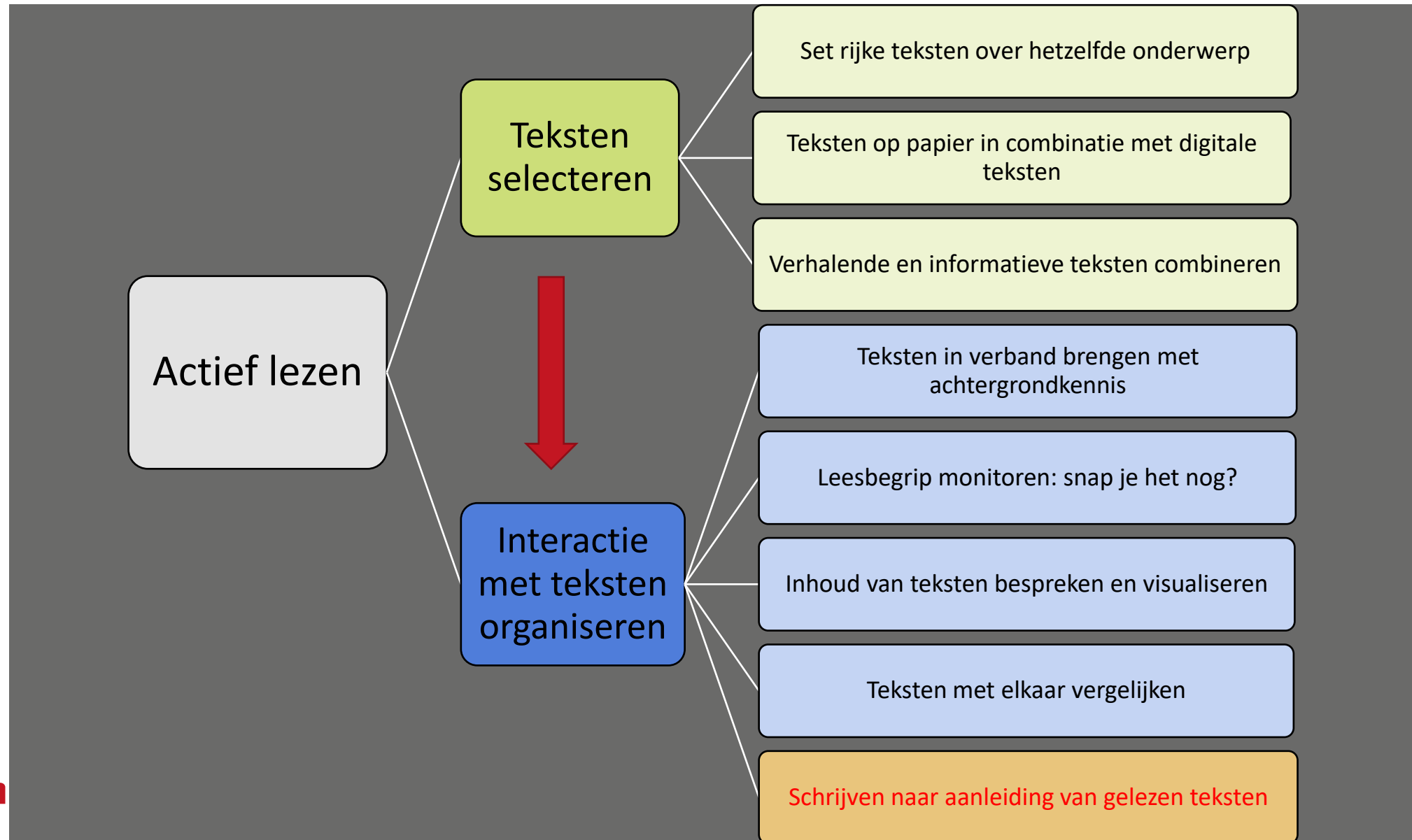

Waarom er regels
voor reclames
bestaan

Hoe gedraagt een
bijenvolk zich

De didactiek van actief lezen

De didactiek van actief schrijven

Schrijven om te denken

Doelgericht teksten schrijven

Actief schrijven: Doelgericht teksten schrijven

Vuistregels

Schrijfonderwerpen waar kinderen genoeg van afweten

- ✓ Goede inhoudelijke voorbereiding van het schrijfonderwerp
- ✓ Eerst praten/vertellen, dan schrijven
- ✓ Stapsgewijze opbouw naar schrijven toe
- ✓ Heldere schrijfoopdracht met duidelijke succescriteria
- ✓ Genre onderzoeken en demonstreren (*modelen*)
- ✓ Teksten met elkaar delen en bespreken
- ✓ Werken met versies

marnix academie

De didactiek van actief schrijven: Fasenschema

Fasen	Onderdelen van het schrijfproces
Fase 1 VOOR	Oriëntatie op de inhoud
	Alvast iets op papier zetten
	Mondeling uitwisselen
Fase 2 INSTRUCTIE	Schrijfoopdracht en instructie
Fase 3 TIJDENS	Schrijven/tekenen + bijschrijven
	Voorlezen van eerste versies
	Tekstbespreking en revisie
FASE 4 NA	Evaluatie
	Publicatie

Organiseer een
voorafgaand gesprek aan
de hand van vragen en
notities

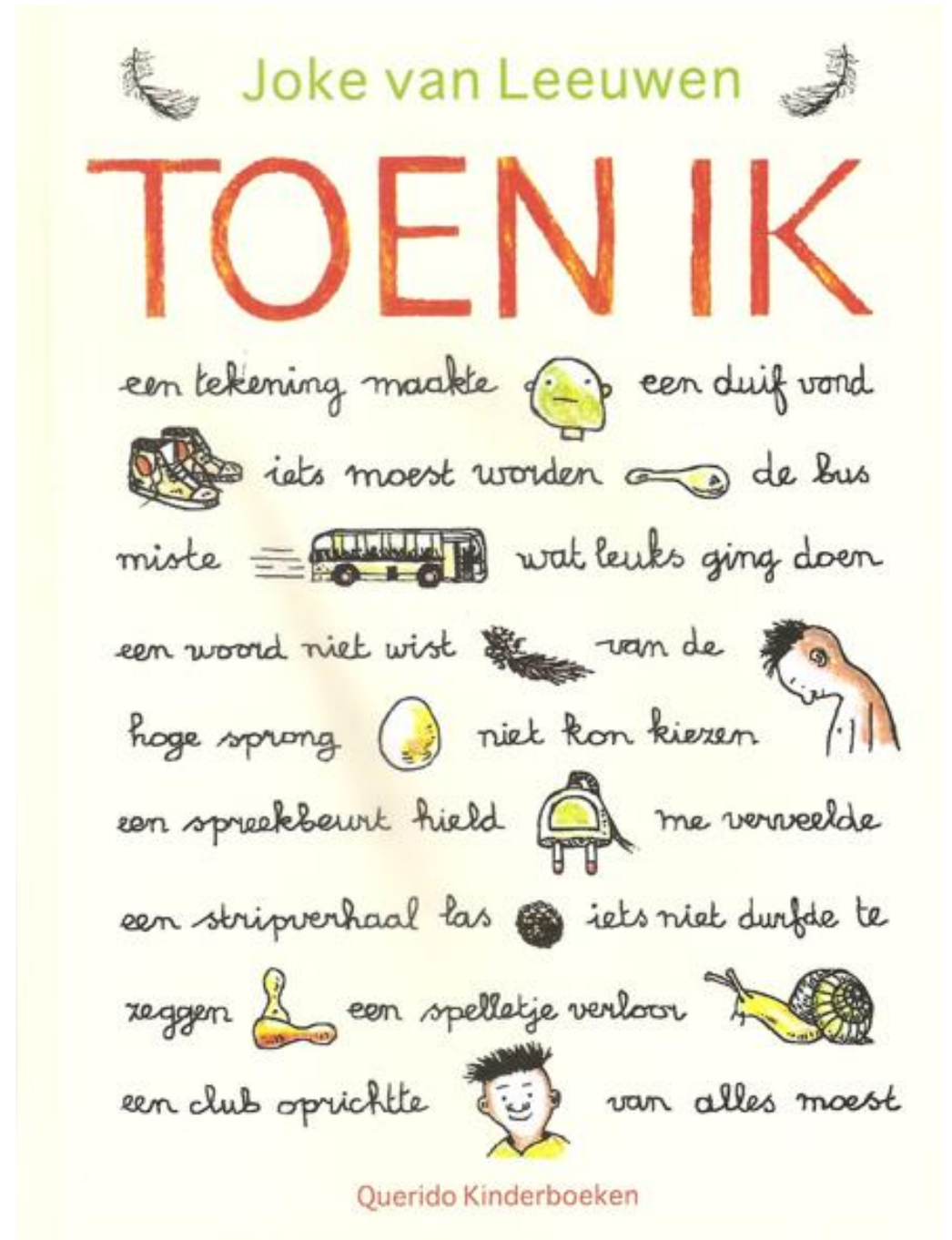
Bepaal de succescriteria
voor het genre waarin je
wilt werken en een
manier om daarbij
instructie te geven

Plan ruimte in voor een
tekstbespreking

Oefening

Wie is ook wel eens boos
geworden bij een spelletje?

Maak een lijstje van spelletjes die
je wel eens hebt gespeeld.

Vertelvragen

Hoe ging dat spelletje een keer toen je het speelde?

Waarom komen sommige spelletjes in de mode of verdwijnen ze weer?

Hoe moet je dit spel doen?

Welke twee spellen van je lijstje lijken op elkaar en wat zijn de overeenkomsten of verschillen?

Wat denk jij over online spelletjes en de effecten daarvan op kinderen?

Zou je dit spel aan anderen aanbevelen en waarom wel/niet?

Schrijfopdrachten

Schrijf over een keer dat je het spelletje speelde. Schrijf het zo op dat de lezer voor zich kan zien wat er gebeurde.

Vergelijk twee spelletjes van je lijst die op elkaar lijken. Beschrijf ze beide eerste kort.

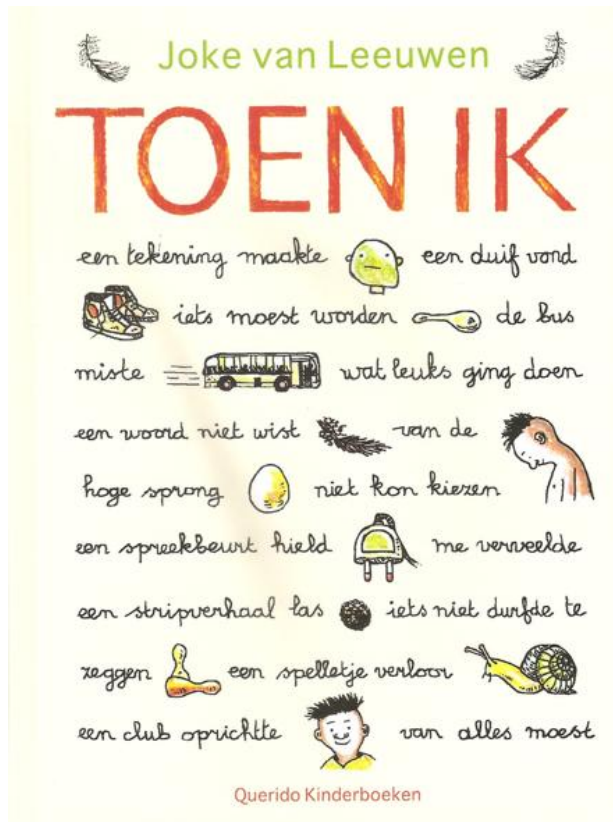
Schrijf over hoe het komt dat bepaalde spelletjes ineens in de mode komen of er weer uit verdwijnen.

Schrijf over de voors en tegens van online spelletjes.

Schrijf een instructie voor hoe je het spelletje moet spelen. Denk aan welke stappen je dan moet volgen.

Schrijf een recensie over het spelletje. Zorg dat je daarin het spelletje ook kort beschrijft.

Voorlezen

TOEN IK EEN SPELLETJE VERLOOR

Op een dag was ik bij een vriend.
Ik kende hem al een week.

mijn vriend →

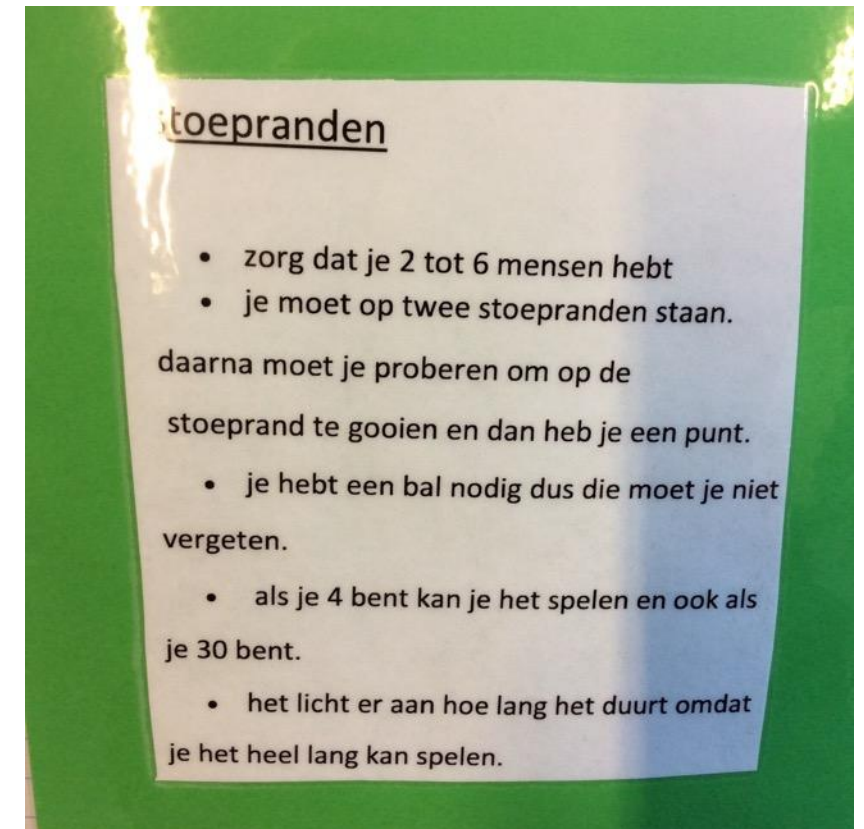
Hij had een heel groot huis.
Je kon erin verdwalen.
Hij moest altijd eerder naar bed dan ik, omdat
het zo ver lopen was naar zijn slaapkamer.

Wat gezellig sjeg,
zei zijn moeder.

Maar ik voelde me niet gezellig.
We speelden een spel dat zijn moeder twintig
jaar had bewaard.
Het heette Mens Erger Je Niet.
Ik verloor twee keer.
En mijn vriend riep veel te hard:

Ik heb gewonnen!

De didactiek van actief schrijven: Fasenschema

Fasen	Onderdelen van het schrijfproces
Fase 1 VOOR	Oriëntatie op de inhoud
	Alvast iets op papier zetten
	Mondeling uitwisselen
Fase 2 INSTRUCTIE	Schrijfp opdracht en instructie
Fase 3 TIJDENS	Schrijven/tekenen + bijschrijven
	Voorlezen van eerste versies
	Tekstbespreking en revisie
FASE 4 NA	Evaluatie
	Publicatie

*Organiseer een
voorafgaand gesprek aan
de hand van vragen en
notities*

**Bepaal de succescriteria
voor het genre waarin je
wilt werken en een
manier om daarbij
instructie te geven**

**Plan ruimte in voor een
tekstbespreking**

Genres en schrijfdoelen

Genregroep	Genre	Wat doet dit genre?
Verhalende genres	Vertelling	Vertellen over een ervaring
	Verhaal	Een spannend verhaal vertellen
Feitelijke genres	Verslag	Verslag doen van een proces
	Beschrijving	Een verschijnsel beschrijven
	Procedure	Instrueren of waarschuwen
	Verklaring	Een verschijnsel verklaren
	Oproep/verzoek	Motiveren voor een actie
Waarderende genres	Beschouwing	Gezichtspunten beschouwen
	Betoog	Een standpunt onderbouwen
	Respons	Reageren op de (cultuur)uiting

Mogelijke schrijfoopdrachten over onderwerp Spelletjes en spelen

<i>Verhalende genres</i>	Schrijf over een keer dat je een spelletje speelde en hoe dat ging.	Vertelling Vertellen over een ervaring
Doel: meeslepen	Schrijf over een spel waarin iets helemaal fout ging voor een van de spelers en hoe dat afliep.	Verhaal Een spannend verhaal vertellen
<i>Feitelijke genres</i>	Schrijf een feitelijk verslag van een wedstrijd die je hebt gezien.	Verslag Verslag doen van een proces
Doel: informeren	Schrijf een informatieve tekst waarin je drie bordspellen met elkaar vergelijkt.	Beschrijving Verschijnsel specificeren en classificeren
	Schrijf spelregels voor een spel dat je goed kent of zelf bedacht hebt.	Procedure Instrueren of waarschuwen
	Schrijf over hoe het komt dat bepaalde spelletjes in de mode komen en weer verdwijnen.	Verklaring Een verschijnsel verklaren
	Schrijf een uitnodiging aan vrienden/vriendinnen om mee te doen aan een spelletjesmiddag.	Oproep/verzoek Motiveren voor een actie
<i>Waarderen de genres</i>	Schrijf over de voors en tegens van online spelletjes.	Beschouwing Gezichtspunten onderzoeken
Doel: evalueren	Schrijf over wat jij denkt over de al dan niet schadelijke gevolgen van gamen voor kinderen en volwassenen.	Betoog Standpunt onderbouwen
	Schrijf een recensie over een spel dat je goed kent.	Respons Reageren op een (cultuur)uiting

Doelgericht teksten schrijven: instructievormen

Doel van de tekst bespreken

Voorbeeldtekst samen bekijken op (genrespecifieke) criteria

Hardop denkend samen (een stukje) schrijven

Structuuraanwijzingen of hulpzinnetjes geven indien nodig

Huisvrouw

Een huisvrouw is altijd een vrouw. Mijn moeder is zelf een huisvrouw en ze maakt elke dag het huis schoon, maar de vraag is of ik ook een huisvrouw wil worden.

Op de ene kant wil ik het wel worden, want je huis wordt dan elke dag lekker schoon. Thuis is het lekker rustig en je ziet je kinderen heel vaak.

Op de andere kant wil ik het niet worden, want ik wil ook wel een ander beroep doen en je krijgt niet betaald. Je moet vaak bukken en dan doet je rug pijn.

Hoewel er veel voordelen zijn wil ik het eigenlijk toch niet worden, maar als ik tijd heb dan ga ik wel schoonmaken.

Genre	Kernaspect	Structuur	Kenmerken
Beschouwing	Perspectieven	Structuur: Context en kwestie > analyse van gezichtspunten > conclusie	Bondige beschrijving van een kwestie; onderscheid tussen verschillende gezichtspunten; signaalwoorden van tegenstelling en samenvatting; waarderende woorden van passende sterkte

Hoe kan genrekennis helpen bij het ontwerpen van schrijflessen?

Variatie in schrijfoopdrachten

Aanknopingspunten voor instructie en bespreking van teksten

Duidelijkheid voor kinderen

Werken met herhaling

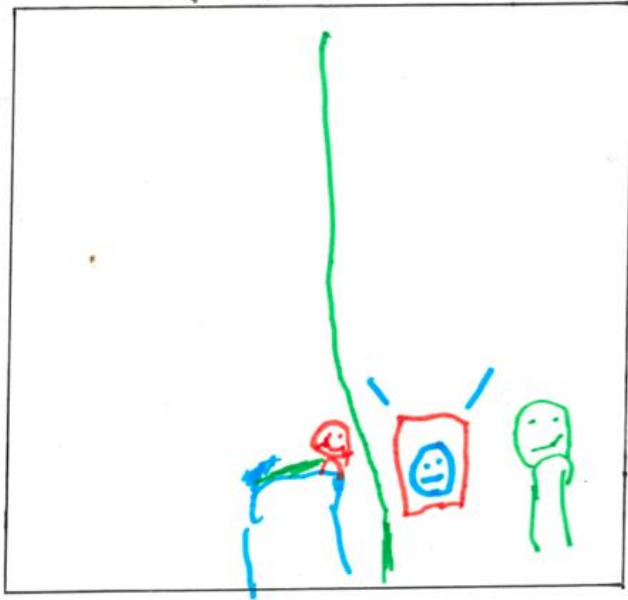

Fasenschema

Fasen	Onderdelen van het schrijfproces
Fase 1 VOOR	Oriëntatie op de inhoud
	Alvast iets op papier zetten
	Mondeling uitwisselen
Fase 2 INSTRUCTIE	Schrijfopdracht en instructie
Fase 3 TIJDENS	Schrijven/tekenen + bijschrijven
	Voorlezen van eerste versies
	Tekstbespreking en revisie
FASE 4 NA	Evaluatie
	Publicatie

Teksten bespreken in de onderbouw

Ik slaap heel dicht bij de kamer met de tv. Heel vaak laat ik de deur open en dan hoor ik de televisie. Dan zit mijn moeder het weerbericht te kijken.

marnix academie

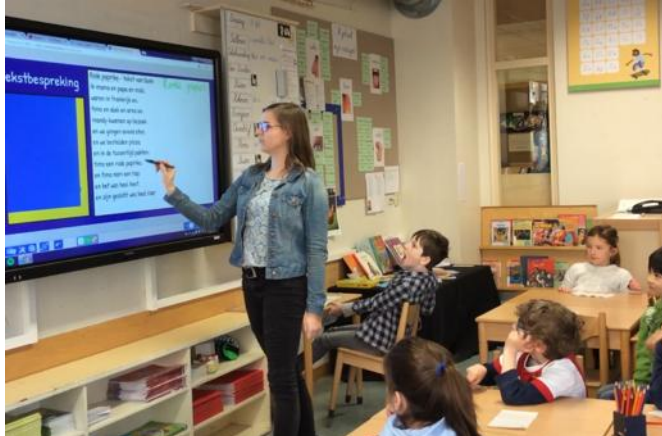
In de onderbouw:

Met kleine groepjes of in de kring taaltekeningen voorlezen, hierover vragen stellen en in gesprek raken

Besprekingen van taaltekeningen gaan niet om goed of fout, maar om wat een kind te zeggen heeft en het effect van wat is vastgelegd

WWW.MARNIXACADEMIE.NL

Inleiding

In deze tekst ga je veel meer te weten komen over het beroep beeldhouwer, zoals hoe lang de beroep bestaat en waarom dat beroep bestond meer weten? Lees dan verder.

bestaat. Meer weten, lees dan verder. een beeld

Inleiding

Een beeldhouwer is iemand die iets uit steen hakt. Daar gebruikt hij bepaalde gereedschappen voor, en daar gebruikt hij ook verschillende steensoorten voor.

In deze tekst kom je te weten over een

Teksten bespreken in midden-/bovenbouw

1. Kindertekst op bord projecteren
2. Voorlezen en vragen stellen
3. Bespreken op basis van succescriteria
4. Enkele wijzigingen invoeren
5. Veranderde tekst voorlezen
6. In tweetallen teksten aan elkaar voorlezen en bespreken op de succescriteria, wijzigingen invoeren
7. Evaluatie in de groep

Eerst samen klassikaal, dan samen met zijn tweetjes

N.B. het gaat om goed bezig zijn met de tekst, niet om perfectie

Voorbeeld: Schrijfopdracht en bespreek-opdracht

Schrijfopdracht:

- Schrijf een tekst over iets wat je graag of vaak samen met een vriend(in) doet en hoe dat zo gekomen is.
- Schrijf zo beeldend mogelijk over een keer dat jullie dat samen deden.
- Schrijf ook wat er gezegd werd. (dialoog)

Bespreek-opdracht:

- Staat er *een keer* in beschreven?
- Krijg je een plaatje of filmpje in je hoofd?
- Staat er genoeg dialoog in de tekst?

Genre	Kernaspect	Structuur	Kenmerken
Vertelling	Ervaring	Oriëntatie > chronologie van gebeurtenissen > evt persoonlijk commentaar	Ik-vorm Verleden tijd Tijd-/volgordewoorden Beeldende details

Om te onthouden

Kinderen leren schrijven als in hun klas een **positieve schrijfcultuur** heerst waarin ze tijd en ruimte krijgen voor schrijven

De inhoud doet ertoe: je kunt alleen goed schrijven over iets waarvan je genoeg afweet en waarbij je je genoeg betrokken voelt

Interactie is een essentieel element van goede schrijfdidactiek: eerst praten, dan schrijven, dan weer praten

Kennis van genres en besef van schrijfdoelen is nodig bij zowel leerkracht als kinderen voor het bepalen van tekstkenmerken en succescriteria

Iedereen kan leren schrijven

[illegible]

**LITGEVERIJ
COUTINHO**

17. zinnend

1. moet moet je de
spullen pakken

2. en moet je de ondb
in de vorm van een

3. den plak je de snoepjes
en den naam je het m

Albert Einstein is een oude man
hied recht overind wat was. Hij
in Duitsland ~~overind~~ Hg (op)
en met 1915. Al bert Einstein
wetenschappelijk.

Albert Einstein beschacht alle ingewikkelde theorieën die gewolven hadden voor de wetten in zijn theorieën konden wetenschappers aantonen.

Ik vind dat best knip van Al want ~~he~~ hij deed het vrij slecht school maar toch ~~op~~ is gese geworden.

Wat een goede tekst!

Gids voor schrijven in tien genres voor het basisonderwijs

Petra de Lint
Suzanne van Norden

 Boom

www.iedereenkanlerenschrijven.nl

